

به نام خدا

مرکز تهران

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

رشته ادبیات فارسی

عنوان پایان نامه

تصحیح و تحقیق نسخه خطی گلشن آرا

میرزا عبدالوهاب ایرانیپور

نویسنده

مهین پور صالح کچومثقالی

استاد راهنما

جناب آقای دکتر احمد علی جعفری

استاد مشاور

سرکار خانم دکتر فاطمه توکلی رستمی

دی ماه ۱۳۹۰

مرکز تهران

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

رشته ادبیات فارسی

عنوان پایان نامه

تصحیح و تحقیق نسخه خطی گلشن آرا

میرزا عبدالوهاب ایرانپور

نویسنده

مهین پور صالح کچومثقالی

استاد راهنما

جناب آقای دکتر احمد علی جعفری

استاد مشاور

سرکار خانم دکتر فاطمه توکلی رستمی

دی ماه ۱۳۹۰

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

تجمع علوم انسانی

دانشگاه پیام نور
دانشگاه پیام نور استان تهران
التم، گل لویک، فرج‌العابدین و انفسر

شماره .....
تاریخ .....
پیوست .....

تصویب نامه

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته زبان و ادبیات فارسی گرایش
تحت عنوان:

تصحیح و تحقیق نسخه خطی گلشن آرا

نام خانوادگی: پور صالح کچو مثقالی
شماره پروژه: ۷۰۹۸
تاریخ دفاع: ۱۳۹۰/۱۱/۱۲
نمره: ۱۹۱- نمره نهایی
نام: مهین
شماره دانشجویی: ۸۸۰۲۷۰۸۷۰
ساعت: ۱۲-۱۳/۳۰
درجه ارزشیابی: عالی
هیات داوران:

داوران	نام	نام خانوادگی	کد استادی	مرتبه علمی	امضاء
راهنما	احمد علی	جعفری	۳۹۶۵۶۴	استادیار	
راهنمای دوم	.	.	.	.	.
مشاور	فاطمه	توکل رستمی	۴۱۰۳۷۴	استادیار	
مشاور دوم	.	.	.	.	.
داور	علی محمد	پشتدار	.	استادیار	
داور دوم	.	.	.	.	.

تهران، خیابان استاد نجات‌اللہی
نرسیده به خیابان کریمخان زند
چهارراه سیند، پلاک ۲۳۳
تلفن: ۸۸۸۰۱۰۹۰
دورنگار: ۸۸۸۹۰۵۳۶

WWW.TPNU.AC.IR
ensani@tpnu.ac.ir

گواهی اصالت، نشر و حقوق مادی و معنوی اثر

اینجانب دانشجوی ورودی سال مقطع کارشناسی ارشد رشته گواهی می نمایم چنانچه در پایان نامه خود از فکر، ایده و نوشته دیگری بهره گرفته ام با نقل قول مستقیم یا غیر مستقیم منبع و ماخذ آن را نیز در جای مناسب ذکر کرده ام. بدیهی است مسئولیت تمامی مطالبی که نقل قول دیگران نباشد بر عهده خویش می دانم و جوابگوی آن خواهم بود.

دانشجو تأیید می نماید که مطالب مندرج در این پایان نامه (رساله) نتیجه تحقیقات خودش می باشد و در صورت استفاده از نتایج دیگران مرجع آن را ذکر نموده است.

نام و نام خانوادگی دانشجو
تاریخ و امضاء

اینجانب دانشجوی ورودی سال مقطع کارشناسی ارشد رشته گواهی می نمایم چنانچه براساس مطالب پایان نامه خود اقدام به انتشار مقاله، کتاب، و ... نمایم ضمن مطلع نمودن استاد راهنما، با نظر ایشان نسبت به نشر مقاله، کتاب، و ... و به صورت مشترک و با ذکر نام استاد راهنما مبادرت نمایم.

نام و نام خانوادگی دانشجو
تاریخ و امضاء

کلیه حقوق مادی مترتب از نتایج مطالعات، آزمایشات و نوآوری ناشی از تحقیق موضوع این پایان نامه متعلق به دانشگاه پیام نور می باشد.

ماه و سال

تقدیم به :

همسر عزیزم آقای مجید عزیزی که بی مدعاترین و بهترین همراه و همسفر زندگی من است.

تقدیر و تشکر:

حمد و سپاس خداوندی را که به انسان توانایی آموختن و کسب علم و دانش ارزانی داشت..

با سپاس و تشکر از استاد راهنما جناب آقای دکتر جعفری که مرا در انجام این پایان نامه راهبر و

رهنما بودند و من پیوسته از نظریات و راهنمایی های ایشان بهره مند شدم.

و با تشکر از استاد مشاور سرکار خانم دکتر توکلی که با مساعدت و حسن نظر مرا مورد عنایت

خویش قرار دادند.

چکیده

هدف و غایت نقد و تصحیح متون ادبی آن است که از روی نسخ خطی موجود نسخه اصلی یا قریب به اصل یک اثر را احیاء و مرتب و مدون کنند و آن را به صورتی عرضه دارند که خواننده تحقیق بتواند یقین و اطمینان حاصل کند که اگر اصل یک اثر را در دست ندارد نسخه ای از آن را دارد که به صورت اصلی و شکلی که مصنف و مؤلف اصلی نوشته است به نهایت درجه نزدیک است. هر منتقد و مصحح در این کار احتیاط و دقت به کار ببرد و رسم و راه کار را بهتر و دقیق تر بداند البته بهتر و بیشتر موفق می شود. بنابراین شرط اول برای کسی که به کار نقد و تصحیح متون می پردازد آن است که فقط متکی به قواعد و رموز و به اصطلاح فقط متکی به تکنیک نباشد. بلکه باید ذوق و قریحه نقادی داشته باشد. نقد متون در حقیقت عبارت از این است که منتقد از طریق علم ببیند و تحقیق کند که صورت و شکل اصلی و واقعی هر کلمه و هر عبارت در کتاب چه بوده است نه اینکه فقط صورتی را که صحیح و قابل قبول است پیدا کند. تحقیق مورد نظر تصحیح انتقادی نسخه خطی مثنوی گلشن آرا است که عبدالوهاب ایرانپور آن را سروده است. این تحقیق به صورت کتابخانه ای و روش تحلیل محتوی انجام گرفته است. این مثنوی که نظم کلیله و دمنه است دارای ۱۷۷۰۰ بیت در وزن حدیقه سنایی و جام جم اوحدی مراغه ای می باشد. که از این مقدار حدود ۲۰۰۰ بیت تصحیح شده است.

در این پایان نامه علاوه بر تصحیح متن که به روش قیاسی انجام شده است، سعی شده است افکار و عقاید نویسنده، ویژگی های سبکی و دستوری متن و مضمون و محتوی آن مورد بررسی قرار گیرد و در تصحیح متن سعی شده است معنی لغات دشوار و عبارات مبهم و مطالب پیرامون آیات و احادیث

و اعلام تا جایی که ممکن بوده است به صورت توضیحات و اشارات و نکاتی در پاورقی آورده شود که به خواندن و درک مفاهیم بیت ها و مصراع ها کمک می کند. ولی با وجود این هنوز جای بحث دارد. در این تحقیق قبل از پرداختن به متن اصلی ابتدا مقدمه ای آورده شده است و سپس به شرح زندگانی، افکار، عقاید و معرفی آثار شاعر و همچنین شیوه تصحیح و نسخه یابی و توضیحاتی در مورد شکل ظاهری اثر، خصوصیات رسم الخطی و املائی، سبک اثر و ویژگی های این مثنوی پرداخته ایم.

کلید واژه

نسخه خطی، تصحیح انتقادی، گلشن آرا، ترجمه منظوم انوار سهیلی، عبدالوهاب ایرانپور

فصل اول

۱	۱-۱ نوع تحقیق	۱
۱	۲-۱ زمان پیش بینی شده برای انجام پایان نامه	۱
۱	۳-۱ تعریف مسئله و بیان سؤوالهای اصلی تحقیق	۱
۲	۴-۱ سابقه و ضرورت انجام دادن تحقیق	۲
۲	۵-۱ فرضیه ها	۲
۲	۶-۱ هدف از تصحیح این نسخه خطی	۲
۳	۷-۱ کاربردهای متصور از تحقیق	۳
۳	۸-۱ مراجع استفاده کننده از نتیجه پایان نامه	۳
۳	۹-۱ روش انجام دادن تحقیق	۳
۳	۱-۹-۱ روش و ابزار گرد آوری اطلاعات	۳
۳	۲-۹-۱ روش تجزیه و تحلیل داده ها	۳
۳	۳-۹-۱ قلمرو تحقیق (زمانی ، مکانی ، موضوعی)	۳
۴	۱۰-۱ جامعه آماری	۴
۴	۱۱-۱ فهرست منابع و مآخذ (فارسی ، غیر فارسی) مطابق دستور العمل نگارش پایان نامه	۴

فصل دوم

۵	۱-۲ مقدمه	۵
۶	۲-۲ شرح زندگانی عبدالوهاب ایرانپور	۶
۸	۳-۲ مذهب شاعر	۸
۸	۴-۲ اشاره به اصل و نسب شاعر	۸
۹	۵-۲ تخلص شاعر	۹
۹	۶-۲ عزت نفس و مناعت طبع شاعر	۹
۱۰	۷-۲ ممدوحان شاعر	۱۰
۱۰	۸-۲ شاعران مورد علاقه شاعر	۱۰
۱۱	۹-۲ آثار عبدالوهاب ایرانپور	۱۱
۱۱	۱-۹-۲ شرح بعضی از آثار	۱۱

- ۱۳ ..... ۲-۹-۲ دیگر آثار
- ۱۴ ..... ۱۰-۲ معرفی روزنامه اختر مسعود

فصل سوم

- ۱۶ ..... ۱-۳ چگونگی نسخه یابی و شیوه تصحیح
- ۱۷ ..... ۲-۳ ویژگی های ظاهری نسخه خطی
- ۱۸ ..... ۳-۳ ویژگی های موضوعی نسخه خطی
- ۱۹ ..... ۴-۳ ویژگی های املائی و رسم الخطی اثر
- ۲۰ ..... ۵-۳ تغییرات رسم الخطی بعضی از واژگان
- ۲۰ ..... ۱-۵-۳ نمونه مواردی که در متن اصلی، کلمه دچار کاستی شده است
- ۲۴ ..... ۲-۵-۳ نمونه مواردی که در متن اصلی، کلمه دارای افزودنی ها است
- ۲۶ ..... ۶-۳ مواردی دیگر از شیوه رسم الخط این نسخه خطی
- ۳۴ ..... ۷-۳ گونه های زبان
- ۳۴ ..... ۱-۷-۳ ادغام آوایی
- ۳۵ ..... ۲-۷-۳ حذف
- ۳۵ ..... ۳-۷-۳ اضافه
- ۳۵ ..... ۴-۷-۳ ابدال
- ۳۷ ..... ۸-۳ سبک شناسی اثر
- ۳۷ ..... ۹-۳ ویژگی های سبکی مثنوی گلشن آرا
- ۴۵ ..... ۱۰-۳ ویژگی های ساختاری مثنوی گلشن آرا
- ۴۵ ..... ۱۱-۳ بررسی آرایه های ادبی
- ۴۵ ..... ۱-۱۱-۳ صنایع لفظی
- ۴۲ ..... ۲-۱۱-۳ صنایع معنوی
- ۴۹

فصل چهارم

- ۸۲ ..... ۱-۴ سبب به نظم کشیدن مثنوی گلشن آرا
- ۸۲ ..... ۲-۴ مفاخره و ذوق لطیف شاعر
- ۸۳ ..... ۳-۴ تاریخ سرودن مثنوی گلشن آرا
- ۸۳ ..... ۴-۴ اشاره به تخلص خود و نام مثنوی گلشن آرا

۸۵ ..... ۴-۵- مدّت زمان سرودن مثنوی گلشن آرا.

فصل پنجم

۸۵ ..... ۱-۵ اشاره به بعضی از موارد مثنوی گلشن آرا.

۸۵ ..... ۱-۵-۱ تأکید بر داشتن عقل و ادب.

۸۵ ..... ۱-۵-۲ اشاره به وحدانیت خداوند.

۸۵ ..... ۱-۵-۳ توفیق جستن از درگاه خداوند.

۸۵ ..... ۱-۵-۴ همنشینی با خوبان و دوری جستن از بدان.

۸۵ ..... ۱-۵-۵ آشنایی با علم هیئت.

۸۶ ..... ۱-۵-۶ آشنایی با اصطلاحات و آلات موسیقی.

۸۷

فصل ششم

۸۸ ..... ۱-۶ نمونه ای از صفحات نسخه خطی.

۹۲ ..... ۲-۶ تصویری از عبدالوهاب ایرانپور.

فصل هفتم: متن تصحیح شده نسخه خطی گلشن آرا

۹۳ ..... ۱-۷ هذا کتاب منظومه انوار سهیلی من کلام میرزا عبدالوهاب خان ایران پور متخلص به گلشن و مسمی به گلشن آرا.

۱۰۰ ..... ۲-۷ در نعت حضرت ختمی مرتبت محمد مصطفی (ص) خاتم الانبیاء صلی الله علیه و آله و سلم...

۱۰۲ ..... ۳-۷ در وصف معراج رفتن آن حضرت و چهره شاهد مقصود را بی حجاب دیدن و باز گشتن او از افلاک به مرکز خاک.

۱۰۶ ..... ۴-۷ در مدح گوهر درج (...) و اختر درج ولایت.

۱۰۸ ..... ۵-۷ در شرح حال و گزارش احوال و بیان مولد و منشأ خود و جستن یاری از حضرت باری.

۱۱۱ ..... ۶-۷ در نصیحت برادر نیکو اختر خود.

۱۱۳ ..... ۷-۷ در توصیف مرحوم مغفور ابوالفتح خان متخلص به دهقان و ملقب به سیف الشعرا و سایر شعرای معاصر.

۱۲۲ ..... ۸-۷ خطاب به قلم.

۱۲۵ ..... ۹-۷ ساغر خواستن از معشوق و رفتن بر سر داستان و آغاز حکایت.

۱۲۸ ..... ۱۰-۷ در شرح حال و چگونگی احوال و سبب تألیف کتاب.

۱۳۰	..... ۱۱-۷ در تعریف عشق و به دستیاری او نظم آوردن کتاب را
۱۳۳	..... ۱۲-۷ توفیق جستن از خالق سبحان و آغاز داستان
۱۳۴	..... ۱۳-۷ رفتن همایون فال به شکار دراج و غزال
۱۴۴	..... ۱۴-۷ گفتگوی وزیر خجسته اقبال با همایون فال
۱۴۶	..... ۱۵-۷ حکایت گفتن وزیر از رای دابشلیم و بید پای حکیم
۱۵۳	..... ۱۶-۷ صورت چهارده وصیت هوشنگ و دابشلیم هندی
۱۶۱	..... ۱۷-۷ حکایت بازنده و نوازنده
۱۸۱	..... ۱۸-۷ مثل آوردن شاه از برای خجسته رای وزیر
۱۸۸	..... ۱۹-۷ مثل آوردن زغن باز بچه را از گربه زال
۱۹۰	..... ۲۰-۷ حکایت سرودن باز برای زغن از دهقان بچه
۲۰۱	..... ۲۱-۷ حکایت گفتن شاه با فرهنگ وزیر را از پلنگ
۲۰۶	..... ۲۲-۷ به سرانندیب رفتن دابشلیم به جستجوی بید پای حکیم
۲۱۱	..... ۲۳-۷ باب اوّل از چهارده وصیت هوشنگ
۲۱۲	..... ۲۴-۷ حکایت گفتن بید پای حکیم رای دابشلیم را
۲۱۵	..... ۲۵-۷ حکایت گفتن پسر از برای پدر
۲۲۵	..... ۲۶-۷ مثل آوردن پدر پسر را
۲۳۰	..... ۲۷-۷ حکایت
۲۴۱	..... ۲۸-۷ حکایت بوزینه و نجار
۲۴۶	..... ۲۹-۷ حکایت سالم و غانم
۲۵۶	..... ۳۰-۷ حکایت
۲۶۷	..... ۳۱-۷ حکایت روباه و ماکیان
۲۷۴	..... نتیجه گیری

فصل هشتم: تعلیقات

۲۷۵	..... ۱-۸- فهرست آیات و احادیث
۲۷۷	..... ۲-۸- فهرست لغات و ترکیبات و کنایات
۲۹۰	..... ۳-۸- فهرست نام اشخاص
۲۹۴	..... منابع و مأخذ
۲۹۷	..... چکیده انگلیسی

فصل اول

۱-۱ نوع تحقیق : □ بنیادی □ نظری ■ کاربردی □ توسعه‌ای

۱-۲ زمان پیش بینی شده برای انجام پایان نامه : یک سال

۱-۳ تعریف مساله و بیان سؤالهای اصلی تحقیق :

تصحیح و تحقیق نسخه‌های خطی و چاپ و نگارش آنها به عنوان احیای آثار فرهنگی، ادبی، تاریخی و ذخایر گرانبهای دینی، اخلاقی از پژوهش‌های ارزشمند و خطیری است که می‌تواند قدمی مؤثر در شناساندن این آثار گران سنگ باشد، و آنها را از حالت ناشناخته بیرون آورده، مورد استفاده علاقه‌مندان شعر و فرهنگ و ادبیات این مرز و بوم قرار گیرد.

سؤالهای اصلی تحقیق :

- ۱- محتوای این اثر چیست؟
- ۲- سبک شعری این شاعر چگونه بوده است؟
- ۳- احوال و آثار شاعر این نسخه خطی چگونه است؟
- ۴- تاریخ نگارش این نسخه خطی به چه زمانی بر می‌گردد؟
- ۵- میزان اعتبار و صحت ارزش این نسخه در چه حدی است؟
- ۶- ویژگی‌های رسم الخطی و رسم المشقی این اثر چیست؟

۴-۱ سابقه و ضرورت انجام تحقیق :

احیاء و شناساندن نسخه‌های خطی موجود در زبان فارسی، قدم بسیار مهمی است در مسیر بهتر شناختن زبان فارسی، چند و چون تحول آن و بررسی جنبه‌های مختلف این زبان ارزشمند می‌باشد. از آنجایی که این نسخه خطی تاکنون مورد تصحیح و نقد و شرح و ویرایش قرار نگرفته است، تصحیح و تحقیق و شناساندن آن به جامعه شعری و ادبی و مخصوصاً علاقه‌مندان علم و دانش، کاری بسیار شایسته و ارزشمند و پژوهش در این زمینه، ضروری می‌باشد.

۵-۱ فرضیه‌ها: (هر فرضیه به صورت جمله خبری نوشته شود.)

این نسخه خطی تاکنون ناشناخته مانده است و هیچ کس برای احیاء آن اقدام نکرده است. نویسنده این نسخه خطی و ویژگی‌های سبک شناسی شعری آن تاکنون معرفی و شناخته نشده است. این نسخه خطی اثری ارزشمند در جهت شناساندن اثر گرانبهای بسیار معروف کلیله و دمنه می‌باشد.

۶-۱ هدف‌ها:

هدف ما از این پژوهش، احیاء، شناساندن، شناخت علمی و تصحیح یک نسخه خطی و بررسی جنبه‌های مهم سبک شناسی، ادبی و فرهنگی آن می‌باشد. مخصوصاً که نویسنده دانشمند و با ذوق آن تاکنون معرفی نشده است.

۷-۱ کاربردهای متصور از تحقیق :

نتایج نهایی این تحقیق می‌تواند مورد توجه و استفاده دانشجویان، محققان زبان و ادب فارسی، علاقه‌مندان فرهنگ و آثار ادبی و تاریخی و ... باشد. همچنین می‌تواند اطلاعات خوبی از مؤلف و سبک شعری او و عصر تاریخی او باشد.

۸-۱ مراجع استفاده کننده از نتیجه پایان نامه :

- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
- سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و کشورهای فارسی زبان
- دانشجویان زبان و ادبیات فارسی و فرهنگستان ادب فارسی

۹-۱ روش انجام تحقیق :

۹-۱-۱ روش و ابزار گرد آوری اطلاعات :

روش کتابخانه‌ای در جمع آوری اطلاعات و ابزار جمع آوری این مطالب می‌باشد که با تحلیل محتوا نیز همراه بوده است.

۹-۱-۲ روش تجزیه و تحلیل داده ها:

مقایسه، شرح، نقد، تحلیل و بررسی جامعه آماری و تحلیل داده‌های آن.

۹-۱-۳ قلمرو تحقیق (زمانی ، مکانی ، موضوعی) :

یک سال، تهران (ایران)، ادبی و فرهنگی.

۱۰-۱ جامعه آماری و روش نمونه گیری

نسخه خطی «گلشن آرا» اثر میرزا عبدالوهاب خان ایران پور که با شماره ۱۱۶۸ در کتابخانه مجلس شورای اسلامی موجود است، ۱۷۷۰۰ بیت دارد که ۲۰۷۵ بیت آن در این پایان نامه بررسی و تصحیح شده است.

۱۱-۱ فهرست منابع و مآخذ (فارسی، غیر فارسی) مطابق دستور العمل

نگارش پایان نامه

- ۱- تاریخ ادبیات ایران، براون، ادوارد، از صفویه تا عصر حاضر، ترجمه مقدادی، بهرام، انتشارات مروارید، تهران، ۱۳۷۵.
- ۲- دهخدا، علی اکبر، لوح فشرده لغت نامه.
- ۳- رامپوری، غیاث الدین محمد بن جلال بن شرف الدین، غیاث اللغات، ج دوم، به کوشش ثروت، منصور، انتشارات امیرکبیر، تهران، ۱۳۵۷.
- ۴- سایت‌های اینترنتی
- ۵- صفا، ذبیح الله، تاریخ ادبیات در ایران، انتشارات فردوسی، تهران، ۱۳۷۹.
- ۶- ظهورالدین، احمد، آغاز و ارتقای زبان فارسی در شبه قاره هند، ج اول، مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان، بخش اقبال شناسی دانشگاه پنجاب لاهور، ۱۳۷۸.
- ۷- هروی، نجیب مایل، تاریخ نسخه پردازی و تصحیح انتقادی نسخه‌های خطی، ج اول، انتشارات وزارت ارشاد اسلامی، تهران، ۱۳۸۰.

فصل دوم

۲-۱ مقدمه

« علمی که از قلم آید، پیداست که از آن، چه خیزد! علم آن است که الله بر بنده ریزد.»

«خواجه عبدالله انصاری»

بر کسی پوشیده نیست که ترقی و تعالی یک جامعه آن گاه مقدور می‌گردد که از پیشینه تاریخ تمدنش آگاه باشد و آنچه را که به عنوان میراث فرهنگی و علمی از اسلافش بر جای مانده است با بینش علمی و انتقادی مورد امعان نظر قرار داده، نقاط ضعف و علل ناتوانی‌های گذشتگان را دریابد و نقاط قوت و علل توانایی‌های آنان را بجوید. طرق گریز را از نقاط ضعف به سوی نقاط قوت بسنجد و از نقاط قوت و توانایی‌ها پل بسازد تا از فراز آن به طرف آینده‌ای استوارتر و سخته‌تر روان گردد. این آرمان میسر نمی‌شود مگر بر اثر شناخت پسندهای خوش و ناخوش مادی و معنوی پیشینیان، شناختی انتقادی و به همان صورتی که گذشتگان آنها را وضع کرده و با آن زیسته‌اند نه به گونه‌ای که گذشت روزگار غبار تحریف و دگرگونی افشاند است. به همین منظور از دیرگاهی دانایان و فرزنانگان هر جامعه و تمدنی به نکته‌ای پرداخته‌اند که از آن به نقد و تصحیح متون تعبیر می‌شود نکته‌ای که نمی‌توان بی‌مدد آن گذشته‌گذشتگان و آرا و عقاید و چونی و چندی، ضعف و قوتشان و به طور کلی فرهنگ را آن گونه که بوده است نه آن‌سان که شده است و یا کرده‌اند باز شناخت. و از آنجایی که آثار مکتوب تجلی تاریخ تمدن هر جامعه‌ای است که دارای زبان و خط خاص خود بوده‌اند می‌باشد و به این طریق به نسل‌های روزگار بعد رسیده، احیاء آن آثار یکی از راههایی است که شناخت مذکور را تضمین و تأمین می‌کند و هر چند این شناخت قرین عین و صواب باشد مسلم

است که سودمندتر تواند بود. دریایی از فرهنگ پر مایه اسلام و ایران نیز در نسخه‌های خطی موج می‌زند. احیا، تصحیح و چاپ و نشر میراث پیشین، در واقع بازسازی هویت فرهنگی و ادبی و پررنگ و پربار کردن ثمره زحمت و کوشش گذشتگان ماست. فراهم آوردن بستری برای پرداختن به آثار و نسخ قدیمی که بر گرده محققان، پژوهشگران، مصححان و علاقه‌مندان به ادب فارسی است پاسداری و ارج نهادن به دانش و فرهنگ ایران و اسلام، غنای هرچه بیشتر ادبیات این مرز و بوم، برجای گذاشتن میراثی بزرگ و ماندگار برای آیندگان و روشنگر راه نسل‌های بعد به شمار می‌رود.

این نسخه‌ها در حقیقت کارنامه دانشمندان و نوابغ بزرگ و هویت‌نامه ما ایرانیان است. بر عهده هر نسلی است که این میراث پر ارج را پاس دارد و برای شناخت تاریخ و فرهنگ و ادب و سوابق علمی خود به احیا و بازسازی آن اهتمام ورزد. باشد که خداوند توانا و پروردگار گوهر دانایی، یاری رسان رهپویان و شیفتگان این طریق گردد.

۲-۲ شرح زندگانی عبد الوهاب ایران پور

میرزا عبدالوهاب ایران پور متخلص به گلشن و مدیر روزنامه اختر مسعود فرزند حاج محمد حسین بن حاج محمد علی اردکانی در ماه رجب سال ۱۲۹۶ قمری در اردکان یزد متولد شد، ۸ ساله بود که به اتفاق پدر و مادرش از زادگاهش به اصفهان منتقل شد. مرحوم گلشن در این شهر نشو و نما یافت و در همین شهر به تحصیل پرداخت و از محضر استادان شعر و ادب کسب فیض کرد و تحصیلات ابتدایی، مقدمات عربی و خلاصه الحساب و مطول، عروض و فنون ادبیه را آموخت. در خط نزد مرحوم میرزا عبدالرحیم افسر که از خطاطان مشهور و شعرای معروف اصفهان بود، به تعلیم

خط و خوش نویسی پرداخت و به وسیله او به انجمن شعرا راه یافت و با دهقان و عمان سامانی و دیگران آشنا شد و دهقان که از استعداد ذاتی گلشن مطلع می‌شود او را کمک نموده و به ادامه نظم شعر تحریص و ترغیب می‌کند و بالاخره تربیت او را بر عهده می‌گیرد. در سن ۲۵ سالگی پدرش او را به نظم کتاب انوار سهیلی ترغیب می‌کند و او نیز کتاب را در مدت ۲۵ سال به نظم در می‌آورد. گلشن مدت کوتاهی در دستگاه ظل السلطان خدمت کرد. و پس از اندک وقتی از این کار خارج شد. از آن پس در اداره اوقاف اصفهان به خدمت اشتغال ورزید و به یزد و کرمان نیز مأموریت یافت. مدت ۸ سال معاون اوقاف اصفهان بود. بعداً از آن استعفا داده و یک چند در اداره راه و ثبت اسناد مشغول خدمت بود.

در سال ۱۳۳۸ قمری روزنامه اختر مسعود را تأسیس و به نشر آن پرداخت؛ و تا سال ۱۳۴۹ قمری نشر آن ادامه یافت؛ که به وسیله خودش مستقیماً و در ایام سفر به دست دیگران منتشر می‌شد. گلشن از شعرای توانا و نامور عصر خویش بود و در انجمن ادبی دانشکده که عباس شیدا آن را اداره می‌کرد حضور یافت. او دارای قدرت طبع و از اساتید مسلم شعر و ادب بود. در سال (۱۳۰۹) شمسی دچار سکتة ناقص گردید و در اواخر عمر به مرض تنگی نفس (آسم) دچار بود و از این درد بسیار رنج می‌برد. گلشن پس از یک عمر مشقت و ناکامی در ۲۷ رجب سال ۱۳۵۶ برابر با ۱۴ مرداد ماه ۱۳۱۶ شمسی چشم از جهان فرو بست و در تخت فولاد اصفهان در تکیه خوانساری‌ها به خاک سپرده شد و روح شریفش به آشیان خلد پرواز کرد. گلشن ایرانپور پس از مرگ خود اولادی باقی نگذاشت و فقط اشعار و دوره‌های روزنامه او نام وی را مخلد و پایدار ساخته است.